

วัณโรค

วัณโรค เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย Mycobacterium ซึ่งมีหลายชนิด เชื้อที่พบบ่อยที่สุด และเป็นปัญหาในประเทศไทย คือ เชื้อ Mycobacterium tuberculosis วัณโรคเกิดได้ในทุกอวัยวะของร่างกาย ส่วนใหญ่มักเกิดที่ปอดพบร้อยละ ๘๐ ส่วนวัณโรคนอกปอดเป็นผลมาจากการแพร่กระจายของการติดเชื้อไปยังอวัยวะอื่นๆ ได้แก่ เยื่อหุ้มปอด ต่อม้ำเหลือง กระดูกสันหลัง ข้อต่อ ช่องท้อง ระบบทางเดินปัสสาวะ ระบบสืบพันธุ์ ระบบประสาท เป็นต้น

การแพร่กระจายวัณโรคปอด

เชื้อวัณโรคจะแพร่กระจายจากปอด หลอดลม หรือกล่องเสียงของผู้ป่วยวัณโรค เมื่อผู้ป่วยไอจามพูด ดังๆ ตะโกน หัวเราะ หรือร้องเพลง เชื้อเหล่านี้จะอยู่ในละอองฝอยของเสมหะที่ออกมาสู่อากาศ อนุภาคของละอองฝอยขนาดใหญ่ตกลงพื้นและแห้งไป เหลือส่วนที่เล็กที่สุดที่มีเชื้อวัณโรคจะลอยอยู่ในอากาศได้หลายชั่วโมง และถูกทำลายโดยแสงแดด การไอนี้ใช้เวลา ๑ ชั่วโมง ผู้ป่วยระยะแพร่เชื้อสามารถปล่อยละอองเสมหะที่มีเชื้อได้ตั้งแต่ ๑๘-๓,๗๙๘ ละออง (Fennelly et al., ๒๐๐๔) เมื่อคนสุดท้ายใจเอาละอองฝอยที่มีเชื้อวัณโรคเข้าสู่ร่างกาย เชื้อวัณโรคที่มีขนาดใหญ่จะติดอยู่ที่จมูกหรือลำคอ ซึ่งมักไม่ก่อให้เกิดโรค แต่ส่วนที่มีขนาดเล็กๆ จะเข้าไปสู่ที่ปอด เชื้อจะถูกทำลายด้วยระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย หากมีเชื้อที่ถูกทำลายไม่หมดจะแบ่งตัวทำให้เกิดการติดเชื้อ ถ้าระบบภูมิคุ้มกันแข็งแรงจะสามารถยับยั้งการแบ่งตัวของเชื้อวัณโรค

อาการสงสัยวัณโรคปอด

- อาการที่สำคัญของวัณโรคปอด คือ ไอเรื้อรังนาน ๒ สัปดาห์ขึ้นไป
- อาการอื่นๆ ที่อาจพบได้ น้ำหนักลด เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย มีไข้ (มักจะเป็นตอนบ่าย เย็น หรือ ตอนกลางคืน) ไอมีเลือดปน เจ็บหน้าอก หายใจขัด
- ถ้ามีอาการอย่างน้อย ๒ อาการขึ้นไป รีบตรวจหาวัณโรคที่สถานพยาบาลใกล้บ้าน

กลุ่มเสี่ยงติดเชื้อวัณโรค

- ผู้อาศัยร่วมบ้านผู้ป่วยวัณโรค
- ผู้ป่วยเบาหวาน

- ผู้ติดเชื้อ HIV
- ผู้สูงอายุ

การป้องกันโรค

- ดูแลสุขภาพออกกำลังกายให้แข็งแรง
- รับประทานอาหารให้ครบ ๕ หมู่
- ตรวจการทำงานของปอด
- ตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อคัดกรองโรค โดยเฉพาะผู้สัมผัสผู้ป่วยใกล้ชิด บุคลากรทางการแพทย์
- เลี่ยงการคลุกคลีใกล้ชิดผู้ป่วยวัณโรค
- หากมีอาการน่าสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค ควรรีบไปพบแพทย์

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค

- คนรุ่นใหม่...ไอเมื่อไหร่...ใส่หน้ากาก

วัณโรครักษาหายได้

- ปัจจุบันมียารักษาวัณโรคที่มีประสิทธิภาพสูง
- กินยาต่อหน้าผู้ดูแล...ให้ครบทุกมื้อ ครบทุกเม็ด...ป้องกันไม่ดื้อยา
- ใช้เวลาในการรักษา ๖-๘ เดือน
- มีพี่เลี้ยงดูแลการกินยาจนครบการรักษา
- ไม่หยุดยาเองหากมีอาการแพ้ยา ควรรีบปรึกษาแพทย์